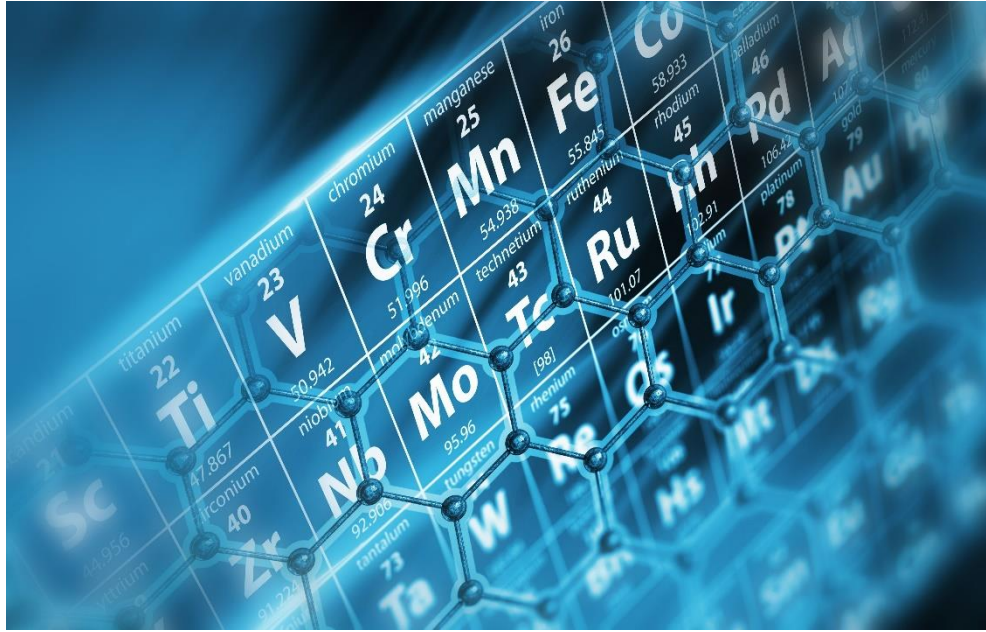

KİMYA SEKTÖRÜ RAPORU 2022

Aralık 2022

*Gebze Ticaret Odası
Ticaret Bölümü*

KİMYA SEKTÖRÜ

Kimya sanayi, pek çok sektöre ara mal ve hammadde temin eden bir sanayi dalı olarak, gerek üretim gerekse de dış ticarete önemli bir role sahiptir. Kimya sektöründen ham madde kullanılmaksızın üretilen çok az sayıda ürün bulunmaktadır. Bu kapsamda; tarım ilaçları, sentetik gübreler, veteriner ilaçları, sentetik elyaflar, sabun, deterjan, temizleyiciler, plastik ham maddeleri, beşeri ilaç sanayi, kozmetik sanayi, boya, yardımcı maddeler, deri, tekstil, inşaat (boru, levha, kapı, pencere vb.) yapıştırıcı, derz, dolgu maddeleri, izolasyon malzemeleri, fotoğraf malzemeleri, barut ve patlayıcılar gibi birçok sanayi alanına nihai ve ara ürün sağlamaktadır. Kimya ürünleri içerisinde ticarete en çok konu olan petro-kimya ürünlerinin ana maddesi, ham petrolden üretilen ürünlerden biri olan “nafta”dır. Süreç, ham petrolden naftanın ve LPG’nin, bunlardan da etilen, propilen, benzen, paraksilen vb ürünlerin üretilmesi ve bu maddelerden de alçak yoğunluklu polietilen (AYPE), yüksek yoğunluklu polietilen (YYPE), polipropilen gibi plastik, kauçuk vb sektörlerin hammaddesinin üretilmesi şeklinde gerçekleşmektedir.

DÜNYADA KİMYA SEKTÖRÜ

Dünyada kimya sektöründe bilimsel gelişmeler nanoteknoloji, biyokimya, katalizör, genetik, organik kimya ve polimer kimyası alanlarında gözlenmektedir. Son yıllarda bu alanlarda yapılan araştırmalar meyvelerini vermeye başlamıştır. Avrupa, dünyanın ikinci en büyük kimyasal üreticisidir. Dünya genelinde kimyasal satışları 2018 yılında 3.347 milyar Euro olarak gerçekleşmiştir. (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Kimya Sektörü Raporu 2020). Ayrıca, Dünya kimya sektöründe nanoteknoloji, biyokimya, katalizatör, genetik, organik kimya ve polimer kimyası alanlarında yapılan son çalışmalar pozitif etkisini göstermeye başlamıştır. Avrupa, kimyasal ürünler için geniş bir pazar olmaya devam ederken, Çin başta olmak üzere Asya ülkeleri oldukça güçlü bir büyüme kaydetmektedir. (CEFIC, 2019) Avrupa’nın en büyük gücü etkili ulaşım altyapısının ve hizmetlerinin bulunması ve katma değeri yüksek ve ileri teknoloji kimyasal ürün üretiminde çok önde olmasıdır. Bununla birlikte, yüksek vasıflı işgücüne sahip olan Avrupa kimya endüstrisi, kimyasalların üretiminde ve kullanımında yüksek çevre ve güvenlik standartlarına sahiptir. Ayrıca, Avrupa güçlü tarihsel kökenleri olan güçlü kimya şirketlerinden oluşan bir yapıya sahiptir. Öte yandan, kimyasal ürün satışlarında ve kimyasal ürün ihracatında son 10 yılda çok büyük bir atak gerçekleştiren Çin ve diğer Asya ülkeleri, bazı noktalarda Avrupa’nın önüne geçmiş durumdadır.

DÜNYA TİCARETİ

Dünyadaki kimyasal madde dış ticaretinin coğrafi dağılımına bakıldığında zaman her ne kadar son senelerde Asya’nın payının artmasıyla payı azalsa da, AB’nin halen en büyük dış ticaret hacmine sahip olduğu görülmektedir. Avrupa Kimya Endüstrisi Konseyi (CEFIC) 2020 yılı verilerine göre, 2018 yılında Çin dünya kimya ürünleri satışının %35’ini gerçekleştirirken, AB ülkeleri %16’sını, NAFTA üyesi ülkeler %16’sını, Latin Amerika ülkeleri %3,5’ini gerçekleştirmektedir.

2019 yılı itibarıyla kimya sektörü ihracatının en büyük payını %42,6 ile mineral yakıt ve yağlar oluştururken, bu alt sektörü %14,5 ile ilaç sektörü ve %14,3 ile plastik sektörü izlemektedir.

Tablo 1. Ürün Bazında Dünya Kimya Sektörü İhracatı (Bin ABD \$)

FASIL	ÜRÜN	2018	2019	18/19 Değişim (%)	2019 Pay (%)
27	Mineral Yakıtlar/Yağlar	2.088.466.972	1.869.911.591	-10,5	42,6
28	İnorganik Kimyasal	133.290.842	124.788.958	-6,4	2,8
29	Organik Kimyasallar	447.448.935	418.413.113	-6,5	9,5
30	Eczacılık Ürünleri	601.914.100	635.553.387	5,6	14,5
31	Gübreler	59.076.285	58.388.497	-1,2	1,3
32	Boya,Macun, Vernik	86.107.586	82.013.045	-4,8	1,9
33	Parfümeri, Kozmetik	146.995.301	148.037.905	0,7	3,4
34	Sabunlar	63.665.104	62.180.778	-2,3	1,4
35	Albüminoid Madde	30.299.831	30.736.636	1,4	0,7
36	Barut,Patlayıcı Madde	4.640.085	4.512.421	-2,8	0,1
37	Fotoğrafçılık, Sinemacılık Eşyası	15.585.209	15.313.081	-1,7	0,3
38	Muhtelif Kimyasallar	212.318.844	209.217.490	-1,5	4,8
39	Plastik Ve Plastikten Mamul Eşya	657.646.607	627.033.241	-4,7	14,3
40	Kauçuk Ve Kauçuktan Eşya	106.827.902	100.994.228	-5,5	2,3
Toplam*		4.654.283.603	4.387.094.371	-5,7	100,0

Kaynak: International Trade Center (ITC)-Trademap

Tablo 2. Ülkelere Göre Dünya Kimya Sektörü İhracatı (Bin ABD \$)

Sıra	Ülke Adı	2018	2019	18/19 Değişim (%)	2019 Pay (%)
1	ABD	426.145.721	436.832.933	2,5	9,9
2	Almanya	307.807.851	294.603.391	-4,3	6,7
3	Çin	264.725.215	264.245.038	-0,2	6,0
4	Rusya	243.023.895	226.785.926	-6,7	5,1
7	Hollanda	210.627.018	213.020.011	1,1	4,8
6	Belçika	194.775.021	181.129.762	-7,0	4,1
5	Kanada	134.297.761	133.326.268	-0,7	3,0
8	Fransa	132.562.320	129.383.334	-2,4	2,9
9	Güney Kore	138.167.628	125.005.970	-9,5	2,8
10	İsviçre	111.524.922	119.933.232	7,5	2,7
11	BAE	106.504.704	117.089.636	9,9	2,7
13	Birleşik Krallık	123.129.806	114.660.155	-6,9	2,6
12	İrlanda	103.716.975	106.402.632	2,6	2,4
14	Japonya	105.623.389	105.482.033	-0,1	2,4
15	Singapur	115.544.552	104.891.188	-9,2	2,4
41	Türkiye	18.685.803	21.836.369	16,9	0,5
Liste Toplamı		2.736.862.581	2.694.627.878	-1,5	61,2
Genel Toplam		4.656.174.188	4.404.741.229	-5,4	100,0

Kaynak: International Trade Center (ITC)-Trademap

TÜRKİYE'DE KİMYA SEKTÖRÜ

Türk kimya endüstrisi, ağırlıklı olarak petrokimya, sabun, deterjan, gübre, ilaç, boya-vern timer, sentetik elyaf, soda gibi çeşitli kimyasal hammadde ve tüketim ürünlerinin üretiminin gerçekleştirildiği tesislerden oluşmaktadır. Sektörde faaliyet gösteren firmalar ölçek ve sermaye kaynakları açısından farklılık göstermektedir. Sektörde faaliyet gösteren firmaların önemli bir kısmı küçük ve orta ölçekli işletmelerden oluşmakla birlikte, büyük ölçekli firmalar ile çok uluslu şirketler de faaliyet göstermektedir. Kimya sektörü ithalata bağımlı bir sektördür. Kullanılan hammaddenin yüzde 70'i ithal edilmekte, %30'u ise yerli üretimle karşılanmaktadır. Plastik üretimin ana girdisi %90 oranında petrokimya sektöründen sağlanmaktadır. Petrokimya sektörü ise büyük ölçekli, sermaye ve teknoloji yoğun bir sektördür. Plastik ve kauçuk sektörü %90'ın üzerinde ithalata bağımlı bir sektördür.

Kimya Sanayi, lojistik önemi açısından yoğunlukla ülkenin kıyı bölgelerinde lokalize olmuştur. Petrol ve petrol ürünleri, deterjan, sabun, ilaç kimyasalları, boya gibi ürünleri üreten kimya firmalarının çoğu Marmara Bölgesinin üç büyük sanayi ili olan İstanbul, Kocaeli ve Sakarya'da, Ege Bölgesinde İzmir'de yerleşim gösterirken, gübre ve petrol ürünleri firmalarının çoğu Akdeniz Bölgesinde toplanmıştır. Ayrıca Akdeniz bölgesinde ana ham maddelerden olan soda, bikromat gibi önemli üretim merkezleri de bulunmaktadır. Kimya sektöründe yaklaşık 2600 kimyasal madde ve müstahzarları üretilmekte ve bu üretimlerde kullanılan yöntem ve teknolojilerin bir kısmı küresel rekabete ayak uydurabilecek seviyededir. Ancak, plastik sektöründe plastik hammaddede yerli üretimin yetersiz oluşu, deterjan, temizlik ürünleri, sabun, tabii kauçuk gibi sektörlerde hammadde açısından dışa bağımlı olması sektörün gelişimi için önemli bir engeldir.

TÜRKİYE'DE DIŞ TİCARET

İHRACAT (ABD \$)

FASIL	ÜRÜN	2018	2019	2020	19/20 Değişim (%)	2020 Pay (%)
27	MİNERAL YAKITLAR, MİNERAL YAĞLAR VE BUNLARIN DAMITILMASINDAN ELDE EDİLEN ÜRÜNLER, BİTÜMENLİ MADDELER, MİNERAL MUMLAR	4.290.901.296	8.337.246.913	4.624.894.162	-44,53	21,20
28	İNORGANİK KİMYASALLAR, KIYMETLİ METAL, RADYOAKTİF ELEMENT, METAL VE İZOTOPLARIN ORGANİK-ANORGANİK BİLEŞİKLERİ	1.847.418.808	1.876.775.748	1.648.243.868	-12,18	8,30
29	ORGANİK KİMYASAL ÜRÜNLER	632.110.603	652.706.777	602.022.522	-7,77	2,70
30	ECZACILIK ÜRÜNLERİ	1.172.509.538	1.430.666.098	1.826.051.313	27,64	6,00
31	GÜBRELER	251.399.854	346.150.568	375.614.075	8,51	0,60
32	DEBAGATTE VE BOYACILIKTA KULLANILAN HÜLASALAR, TANENLER, BOYALAR, PİGMENTLER, VERNİKLER, MACUNLAR, MÜREKKEPLER, VB.	792.320.332	869.228.429	891.286.282	2,54	3,90
33	UÇUCU YAĞLAR VE REZİNOİTLER, PARFÜMERİ, KOZMETİK VEYA TUVALET MÜSTAHZARLARI	782.888.087	928.425.109	953.268.414	2,68	3,80
34	SABUNLAR, YÜZEY-AKTİF ORGANİK MADDELER, YIKAMA-YAĞLAMA MÜSTAHZARLARI, MUMLAR,BAKIM MÜSTAHZARLARI, DİŞÇİLİK MÜSTAHZARLARI	803.833.099	871.010.893	1.124.844.681	29,14	3,80
35	ALBÜMİNOİD MADDELER, DEĞİŞİKLİĞE UĞRAMIŞ NIŞASTA ESASLI ÜRÜNLER, TUTKALLAR, ENZİMLER	191.861.725	235.350.627	250.999.961	6,65	1,00
36	BARUT VE PATLAYICI MADDELER, PİROTEKNİ MAMULLERİ, KİBRİTLER, PİROFORİK ALAŞIMLAR, ATEŞ ALICI MADDELER	18.569.821	27.043.579	23.003.271	-14,94	0,10
37	FOTOĞRAFÇILIKTA VEYA SİNEMACILIKTA KULLANILAN EŞYA	11.509.968	19.650.296	14.278.534	-27,34	0,10
38	MUHTELİF KİMYASAL MADDELER (BİODİZEL, YANGIN SÖNDÜRME MADDELERİ, DEZENFEKTANLAR, HAŞARAT ÖLDÜRÜCÜLER, VB.)	685.977.833	764.584.288	1.157.823.143	51,43	3,40
39	PLASTİKLER VE MAMULLERİ	6.042.633.406	6.804.501.155	6.971.826.372	2,46	28,80
40	KAUÇUK VE KAUÇUKTAN EŞYA	1.434.641.405	1.364.430.518	1.354.331.145	-0,74	6,00

İTHALAT (ABD \$)

FASIL	ÜRÜN	2018	2019	2020	19/20 Değişim (%)	2020 Pay (%)
27	MİNERAL YAKITLAR, MİNERAL YAĞLAR VE BUNLARIN DAMITILMASINDAN ELDE EDİLEN ÜRÜNLER, BİTÜMENLİ MADDELER, MİNERAL MUMLAR	38.291.871.184	37.965.315.933	25.983.749.402	-31,56	43,20
28	İNORGANİK KİMYASALLAR, KIYMETLİ METAL, RADYOAKTİF ELEMENT, METAL VE İZOTOPLARIN ORGANİK-ANORGANİK BİLEŞİKLERİ	1.553.758.602	1.634.626.317	1.528.120.752	-6,52	2,54
29	ORGANİK KİMYASAL ÜRÜNLER	5.973.217.638	5.965.253.034	5.888.509.345	-1,29	9,79
30	ECZACILIK ÜRÜNLERİ	4.363.425.446	4.911.312.180	4.958.182.388	0,95	8,24
31	GÜBRELER	1.214.947.092	1.421.802.406	1.129.054.471	-20,59	1,88
32	DEBAGATTE VE BOYACILIKTA KULLANILAN HÜLASALAR, TANENLER, BOYALAR, PİGMENTLER, VERNİKLER, MACUNLAR, MÜREKKEPLER, VB.	2.015.696.656	1.940.567.563	1.962.058.580	1,11	3,26
33	UÇUCU YAĞLAR VE REZİNOİTLER, PARFÜMERİ, KOZMETİK VEYA TUVALET MÜSTAHZARLARI	1.141.906.290	1.261.362.083	1.160.537.135	-7,99	1,93
34	SABUNLAR, YÜZEY-AKTİF ORGANİK MADDELER, YIKAMA-YAĞLAMA MÜSTAHZARLARI, MUMLAR, BAKIM MÜSTAHZARLARI, DIŞÇILIK MÜSTAHZARLARI	901.224.291	864.870.201	946.408.616	9,43	1,57
35	ALBÜMİNOİD MADDELER, DEĞİŞİKLİĞE UĞRAMIŞ NIŞASTA ESASLI ÜRÜNLER, TUTKALLAR, ENZİMLER	455.121.400	449.953.251	460.344.408	2,31	0,77
36	BARUT VE PATLAYICI MADDELER, PİROTEKNİ MAMULLERİ, KİBRİTLER, PİROFORİK ALAŞIMLAR, ATEŞ ALICI MADDELER	57.551.547	44.915.662	42.841.703	-4,62	0,07
37	FOTOĞRAFÇILIKTA VEYA SİNEMACILIKTA KULLANILAN EŞYA	128.083.092	137.927.057	118.429.539	-14,14	0,20
38	MUHTELİF KİMYASAL MADDELER (BİODİZEL, YANGIN SÖNDÜRME MADDELERİ, DEZENFEKTANLAR, HAŞARAT ÖLDÜRÜCÜLER, VB.)	2.281.783.197	2.194.315.090	2.390.222.959	8,93	3,97
39	PLASTİKLER VE MAMULLERİ	12.937.359.375	11.800.081.059	11.738.193.599	-0,52	19,51
40	KAUÇUK VE KAUÇUKTAN EŞYA	1.897.405.000	1.790.680.084	1.844.537.262	3,01	3,07
Toplam		73.213.350.810	72.382.981.920	60.151.190.159	-16,90	100,00

Kaynak: TÜİK

Not: Çalışmada kullanılan veriler; TÜİK, T.C. Ticaret Bakanlığı ve çeşitli eğitim notlarından derlenmiştir.